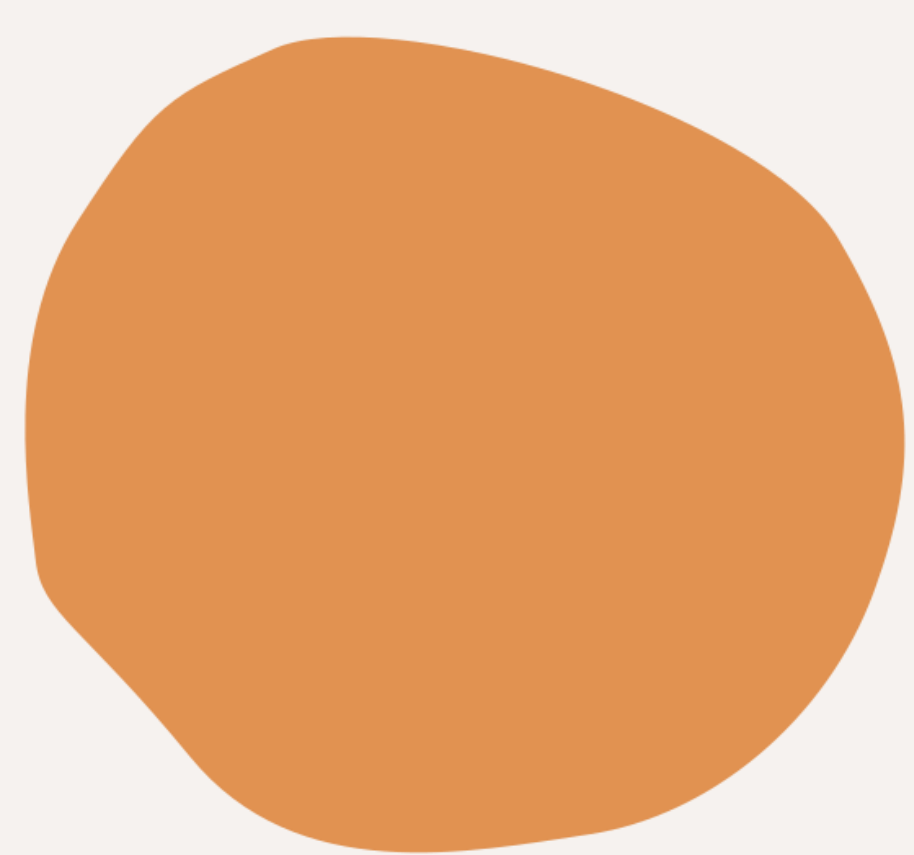

SOSLIT

WEEK 4

PANITIKAN HINGGIL SA KARAPATANG PANTAO

Kahulugan at Kahalagahan ng Karapatang Pantao

Ang mga pangangailangan ng tao ay dapat matugunan upang siya ay mabuhay. Karapatan ng tao na matugunan ang kanyang mga pangangailangan upang siya ay mabuhay nang may dignidad bilang tao. Ang karapatang pantao ay ang mga karapatan na tinatamasa ng tao sa sandaling siya ay isilang. Ang pagkakamit ng tao ng mga pangangailangan niya tulad ng pagkain. Damit, bahay, edukasyon at iba pang pangangailangan ay nangangahulugan na nakakamit niya ang kanyang karapatan. Hindi maaaring mabuhay ang tao kung hindi niya nakakamit ang kanyang mga karapatan. Mayroon tayong karapatan dahil tayo ay tao. Ang pagkakaroon ng karapatang pantao ay bahagi na ng pagiging tao at hindi na kinakailangan pang ito ay kilalanin ng pamahalaan sa estado sapagkat likas na itong bahagi ng tao. Mahalagang malaman natin ang ating karapatan upang matamasa natin ang mga pangunahing pangangailangan natin bilang tao. Sinumang umagaw sa ating mga pangangailangan o kumitil sa ating buhay ngang walang dahilan ay lumabag sa ating karapatan bilang tao. Maari tayong dumulog sa hukuman kung sakaling nahahadlangan ang ating karapatan. Ang pagkilala sa karapatang pantao ay pagkilala din sa karapatan ng iba. Ang pagkilala sa karapatan ng iba ay nasasaad ng ating obligasyon na igalang ang karapatan ng lahat ng tao. Kung lahat ng mamamayan ay kumikilala sa karapatan ng bawat isa, malaki ang posibilidad ng kapayapaan sa lahat ng aspeto ng ating buhay sa lipunang Pilipino.

4.2 Ang Kababaihan sa Lipunang Pilipino

Maraming katangian ang mga kalalakihan na halos pareho din sa mga babae tulad ng pagiging agresibo, matalino, mapagbigay, masipag, malambing, at iba pa. May mga gawain naman ang mga lalaki na kaya rin ng babae tulad ng gawain ng abogado, doktor, mekaniko, kaminero, inhenyero, at iba pa. Sa mahabang panahon, tiningnan ang mga tungkulin ng babae at lalaki batay sa bayolohikal na katangian ng ating lipunan. Ang mga babae ay nanganganak kayat pangunahin sa naging tungkulin niya ay mag-alaga ng bata at gampanan ang mga gawaing bahay. Dahil sa ang lalaki ay hindi nanganganak, naging tungkulin niya ang maghanapbuhay sa labas ng tahanan. Maskulado ang lalaki kayat ang mga mabibigat na gawain ay iniatang sa kanya. Samantala, tiningnan ang babae na may maliit at malambot na pangangatawan kayat pananahi, panunulsi, pagluluto at iba pang pambahay na gawain ang iniatang sa kanya. Dahil nagkaroon ng pagkakaiba-iba ng tungkulin ng babae at lalaki: ang babae sa loob ng bahay lamang at ang lalaki sa labas ng bahay, ang naging resulta ay ang kakulangan ng pagkakataon ng babae sapagganap ng mahahalagang gawain sa lipunan. Karamihan ng pinuno ng mga bayan ay mga lalaki.

Ang mganamamahala ng malalaking negosyo ay ibinibigay ng pamilya o ng mga miyembro sa lalaki. Nawala babae ng mahalagang papel sa pag-unlad ng bansa. Dahil dito, marami sa mga kababaihan ang nakaranas ng di-pantay na pagtingin na nagreresulta sa iba't ibang problema tulad ng pambubog ng asawa, karahasan sa kababaihan, pagbebenta sa mga babae, at iba pa.

“KALUPI”

(Maikling kwento)

Si Aling Marta ay isang inang gagawin ang lahat para sa kaniyang anak. Mataas ang kaniyang pangarap. Nang araw na iyon ay nalalapit na ang pagtatapos ng kaniyang anak. Kung kaya’t maaga pa lang ay nagtungo na agad siya sa palengke upang mamili. Sa kaniyang paglalakad ay nabunggo siya ng isang batang marungis, na ayon sa itsura ay agad na napulaan ni Aling Marta. Mahirap, walang pinag-aralan, bastos. Magbabayad na sana siya ng kaniyang mga pinamili nang mapagtanto niyang nawawala pala ang kaniyang kalupi. Nataranta siya. Wari’y napapahiya na sa kaniyang pinamilhan. Naguguluhan siya pero isa lang ang pumasok sa isip niya. Natitiyak niya na ang batang marungis na nakabangga niya kanina ang kumuha ng kaniyang pitaka. Nagmadali siyang umalis para hanapin ang bata at nang makita niya ito ay agad niyang hinablot ang damit at pilit na pinaamin sa pagkuha ng kaniyang pitaka. Iginiit naman ng bata na wala siyang kinukuha ngunit pilit pa rin itong pinaaamin ni Aling Marta. Marami na ang nakapalibot sa kanila at ang iba’y naaawa sa bata ngunit patuloy lang si Aling Marta sa kaniyang ginagawa. Maya-maya’y dumating ang pulis, nagtanong sa bata at ang saad pa nito’y dadalhin sapresinto. Labis na ikinatakot iyon ng bata. Ang binili niyang isdang bangus ay kakailanganin na ng kaniyang tiyahin.

Tiyak na mapagagalitan siya kapag hindi agad siya nakauwi. Ang mahigpit na kamay ni ALing Marta ay nagdulot ng matinding sakit sa bata kung kaya't nang masapo ang kamay niya sa bata ay agad na sinapo iyon ng bata, kinagat at sa pagkakataong iyon, wari'y nagkaroon siya ng pagkakataon para makawala. Para makalaya. Humanap siya ng malulusutan. Malayo sa mapanghusgang si Aling Marta. Ngunit hindi niya namalayan, kasabay ng tilian ng mga nakakita, at ang paghabol sa kanya ng pulis at ni Aling Marta, ay ang pagkabangga niya sa humahagibis na jeep. Hanggang sa huling sandali, bago mawalan ng buhay ang bata ay iginiit niya na wala siyang ginagawang masama, na wala siyang ninanakaw. “Patay na ho ba ang bata? may pananagutan ho ba ako kung sakali?”, tanong ni Aling Marta sa pulis. Sa Loob-loob ni Aling Marta, naisip niya na dapat lang ang nangyari sa bata. Na iyon ang kapalit ng pagkuha ng kalupi niya. Pagkauwi sa bahay, nagtaka ang asawa ni Aling Marta kung saan galing ang mga pinamili niya. Kung saan galing ang pera niya gayong naiwan nito ang kalupi dahil kinuha ito ng kaniyang asawa. Sa pagkakataong iyon ay tila ba pinanawan ng lakas si ALing Marta. Nanlamig at nawalan ng malay.